

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 265/05-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť A., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. A. M., B., vo veci porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A., a. s., na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Návrhu A., a. s., na zrušenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 n e v y h o v u j e .

3. A., a. s., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 14 558 Sk (slovom štrnásťtisícpäťstopäťdesiatosem slovenských korún), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jej advokáta JUDr. A. M., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 265/05-19 zo 14. decembra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. A. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na konanie pred nestranným súdom zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 (ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. októbra 2004) najvyšší súd rozhodol o námietke zaujatosti, ktorú 16. augusta 2004 uplatnila sťažovateľka na pojednávaní Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 6 Cb 13/03 proti zákonnej sudkyni krajského súdu (JUDr. E. H.) konajúcej v predmetnej veci. Predmetom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03 bola žaloba proti sťažovateľke o zaplatenie 1 800 000 Sk.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyni krajského súdu uplatnila z dôvodu, že: „*Na pojednávaní dňa 09. 08. 2004*

konajúca sudkyňa neumožnila právnenému zástupcovi vyhotoviť pre sťažovateľa zvukový záznam z priebehu verejného pojednávania pred súdom...“ a «Na pojednávaní dňa 16. 09. 2004 (správne má byť „16. 08. 2004“) konajúca sudkyňa neumožnila právnenému zástupcovi sťažovateľa vyjadriť sa k vykonaným dôkazom v rozsahu, ktorý považoval za nevyhnutný, a navrhnúť ďalšie dôkazy... Ústny prednes právneho zástupcu, v ktorom hodnotil výpovede svedkov, a v ktorom chcel ďalej uviesť relevantné skutočnosti a navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov, konajúca sudkyňa prerušila (bez toho, aby počkala kým právny zástupca dohovori) tak, že vydala uznesenie o odročení pojednávania za účelom vyhlásenia rozsudku s odôvodnením, že právny zástupca sťažovateľa vyhodnocuje dokazovanie v priebehu pojednávania.

Sťažovateľ ako účastník konania tak nemal šancu predložiť súdu svoje hodnotenie vykonaných dôkazov z hľadisk závažnosti, pravdivosti a vierohodnosti a prípadne doplniť návrhy na dokazovanie. Pochopiteľne, sťažovateľ si je vedomý, že je právom a povinnosťou súdu vyhodnotiť dôkazy samostatne a podľa svojho uváženia rozhodnúť aj o nevykonaní navrhnutých dôkazov. Sťažovateľ ako každý účastník občianskeho súdneho konania však musí mať šancu svoje vyjadrenie k vykonaným dôkazom a návrh na vykonanie ďalších dôkazov súdu prezentovať bez ohľadu na to, ako súd s takýmto hodnotením alebo dôkaznými návrhmi mieni procesne naložiť.»

O sťažovateľkinej námietke zaujatosti proti zákonnej sudkyňi krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 tak, že zákonnú sudkyňu krajského súdu nevyhlúčil z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03.

Sťažovateľka nestotožňujúc sa s rozhodnutím najvyššieho súdu, v súvislosti s konaním zákonnej sudkyne krajského súdu, v sťažnosti ďalej uviedla: „(...) opakovaný nesprávny postup sudkyne, ktorým bránila výkonu procesných práv sťažovateľa ako účastníka konania a to jednostranne v jeho neprospech, zakladala a zakladá dôvodnosť tvrdenia o jej zaujatosti voči právnenému zástupcovi sťažovateľa alebo sťažovateľovi ako takému. Postup sudkyne, ktorá v konaní porušovala zásady súdneho konania jednoznačne a jednostranne v neprospech sťažovateľa, t. j. postupovala nie nezaujato a neutrálne,

pričom vytvárala predpoklady pre úspech druhej sporovej strany, zakladal a zakladá legitímnu pochybnosť o nestrannosti súdu. Súčasne však implikoval aj existenciu určitého vzťahu k sťažovateľovi, resp. jeho právnenému zástupcovi. Možno totiž usudzovať, že sudkyňa mala voči žalobkyni a sťažovateľovi (žalovanému), resp. právnenému zástupcovi sťažovateľa iný vzťah, ako vzťah založený na zásadách nezaujatosti, neutrálnosti a neprípustnosti nadŕžania ktorémukoľvek z nich.

Krajský súd v Bratislave takýmto postupom porušil právo na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Sťažovateľ sa nápravy porušenia práva na nestrannosť súdu domáhal podaním námietok zaujatosti voči sudkyňi JUDr. E. H. odporcovi.

Odporca nápravu porušeného práva nevykonával, pretože, podľa jeho názoru, nezistil dôvody pre vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. E. H.

Odporca tým, že Uznesením NS SR rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. E. H. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí sp. zn. 6 Cb 13/03 vedenej na Krajskom súde v Bratislave, neposkytol ochranu porušenému právu na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 10 Dohovoru, čím porušil toto právo.“

Napokon sťažovateľka namietala, že najvyšší súd porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie tým, že nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004, pričom v sťažnosti okrem iného uviedla: „Súčasťou práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces je nepochybne aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (...).

Sťažovateľ dôvodnosť pochybností o zaujatosti JUDr. E. H. odôvodnil tým, že táto sudkyňa procesným postupom v rozpore so zákonom a Ústavou bránila výkonu procesných práv sťažovateľa (neumožnila vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, neumožnila navrhnúť dôkaz) a to jednostranne a v neprospech sťažovateľa. K tomuto argumentu, ktorý bol relevantný, sa odporca v odôvodnení vôbec nevyjadril, hoci práve na tento argument uvedený v námietke zaujatosti mal v odôvodnení Uznesenia NS SR dostať špecifickú odpoveď.

Rovnako sa odporca v odôvodnení Uznesenia NS SR vôbec nevysporiadal

so skutočnosťou, že konajúca sudkyňa neumožnila na pojednávaní dňa 09. 08. 2004 vyhotoviť právnomu zástupcovi sťažovateľa zvukový záznam z pojednávania. Táto skutočnosť však bola v argumentácii sťažovateľa v námietkach zaujatosti relevantná a to z nasledovných dôvodov:

a) Neumožnenie vyhotoviť zvukový záznam sťažovateľovi už samo osebe celkom legitímne vzbudzovalo pochybnosti o nezaujatosti konajúcej sudkyne, nakoľko obmedzením tohto práva sa zabránilo tomu, aby sa ostatné osoby (napr. štatutárny orgán účastníka) mali možnosť oboznámiť s priebehom pojednávania a vykonávať tak kontrolu súdnej moci v danom prípade.

b) Porušenie práva vyhotoviť si zvukový záznam garantovaného podľa čl. 26 Ústavy bolo jedným z viacerých porušení procesných práv sťažovateľa zo strany konajúcej sudkyne.

Pochybnosti o nezaujatosti konajúcej sudkyne založil sťažovateľ práve na tom, že postupom sudkyne na pojednávaní dňa 16. 08. 2004 došlo k porušeniu procesných predpisov na ujmu sťažovateľa opätovne; bolo teda zrejmé, že sa nejedná o ojedinelé (náhodné) porušenie procesných predpisov zo strany konajúcej sudkyne, ale o v poradí ďalšie pochybenia, čo naznačovalo určitý prístup k sťažovateľovi, resp. právnomu zástupcovi sťažovateľa.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 zo dňa 28. 09. 2004 bolo porušené právo sťažovateľa na neustranný súd podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1. Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 zo dňa 28. 09. 2004 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť trovy konania k rukám advokáta JUDr. A. M., B. vo výške 14. 558,50 Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za najvyšší súd jeho predseda JUDr. M. K. listami č. KP 8/05-11 z 2. marca 2005 a z 20. júna 2006 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedeným vyjadreniam najvyššieho súdu listom z 13. júla 2006.

2.1 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení z 2. marca 2005 k prijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie uviedol: *„O námietke zaujatosti a návrhu na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. H. rozhodol senát Najvyššieho súdu. Dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre to, aby bola sudkyňa z prejednávania veci vylúčená. Nie som povolaný hodnotiť vecnú správnosť rozhodnutia príslušného senátu. Som toho názoru, že postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pri rozhodovaní o námietke zaujatosti, právo sťažovateľa domáhať sa svojho práva na nestrannom súde nemohlo byť porušené. Navrhujem preto sťažnosť odmietnuť.“*

Vo vyjadrení z 20. júna 2006 k prijatej sťažnosti predseda najvyššieho súdu iba konštatoval, že vyjadrenie k predmetnej veci podal už listom z 2. marca 2005, na vyjadrení zotrúva a nebude ho dopĺňať. Zároveň oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniam najvyššieho súdu uviedol:

„Odporca vo svojom vyjadrení zo dňa 20. 6. 2006, ktorým len odkazuje na vyjadrenie zo dňa 2. 3. 2005, neponúka žiadne argumenty, ktorými by vyvracal tvrdenia sťažovateľa a jeho právne argumenty.“

Navrhovateľ zotrúva na svojej sťažnosti a opakuje, že podľa jeho názoru, Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 86/2004 zo dňa 28. 09. 2004 bolo porušené právo sťažovateľa na nestranný súd podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. (...) sťažovateľ súhlasí s tým, aby Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy, ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky na konanie pred nestranným súdom zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004, ktorým najvyšší súd nevyhovел námietke zaujatosti a návrhu sťažovateľky na vylúčenie zákonnej sudkyne konajúcej v jej veci na krajskom súde pod sp. zn. 6 Cb 13/03.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Jedným z aspektov práva na spravodlivý súdny proces chránených v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, súčasťou ktorého je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorého nedostatočnosť v danom prípade sťažovateľka namietala.

V konaní pred najvyšším súdom sťažovateľka namietala zaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu z dôvodu, že zákonná sudkyňa neumožnila právnemu zástupcovi sťažovateľky vyhotoviť si z pojednávania zvukový záznam, aj napriek tomu, že *„žiadny zákon neumožňuje súdu dávať nejaký súhlas a rozhodovať o tom, či si účastník konania môže takýto záznam vyhotoviť“* a jednak preto, že zákonná sudkyňa krajského súdu prerušila na pojednávaní ústny prejav právneho zástupcu sťažovateľky, ktorým *„hodnotil výpovede svedkov, a v ktorom chcel ďalej uviesť relevantné skutočnosti a navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov (...)“*.

Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 rozhodol, že zákonná sudkyňa krajského súdu nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03, avšak podľa sťažovateľky tieto svoje závery najvyšší súd patrične nezdôvodnil, pretože nezaujal stanovisko k ňou namietaným skutočnostiam, čím podľa sťažovateľky najvyšší súd porušil právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na to, že: *„Sťažovateľ dôvodnosť pochybností o zaujatosti JUDr. E. H. odôvodnil tým, že táto sudkyňa procesným postupom v rozpore so zákonom a Ústavou bránila výkonu procesných práv sťažovateľa (neumožnila vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, neumožnila navrhnúť dôkaz) a to jednostranne*

a v neprospech sťažovateľa. K tomuto argumentu, ktorý bol relevantný, sa odporca v odôvodnení vôbec nevyjadril, hoci práve na tento argument uvedený v námietke zaujatosti mal v odôvodnení Uznesenia NS SR dostať špecifickú odpoveď.

Rovnako sa odporca v odôvodnení Uznesenia NS SR vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že konajúca sudkyňa neumožnila na pojednávaní dňa 09. 08. 2004 vyhotoviť právnemu zástupcovi sťažovateľa zvukový záznam z pojednávania.“

Podľa § 167 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej aj „OSP“) ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa zistenia ústavného súdu najvyšší súd svoje uznesenie sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 odôvodnil tým, že ustanovenie § 14 ods. 1 OSP „(...) predpokladá u sudcov, ktorí majú vec prejednávať a o nej rozhodnúť taký vzťah osobného záujmu, ktorý by napriek snahe o objektivnosť rozhodovania mohol ovplyvniť ich objektivitu. Pochybnosti o nezaujatosti sudcu musia vyplývať z objektívne existujúcich skutočností, svedčiacich o takom vzťahu sudcu k veci, účastníkom alebo ich zástupcom, aký predpokladá cit. ust. § 14 O. s. p. Procesné podmienky v súvislosti s dokazovaním, posúdenie dostatočnosti, vhodnosti a potrebnosti návrhov a všetkých procesných úkonov je vo výlučnej pôsobnosti súdu. Sudca je v konaní a rozhodovaní viazaný len zákonom a jeho prípadné rozdielne hodnotenie alebo právny názor nenapĺňa skutkovú podstatu jeho zaujatosti vo veci v zmysle ust. § 14 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nezistil dôvody pre vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. E. H. z prejednávania a rozhodovania vecí sp. zn. 6 Cb 13/03 v zmysle ust. § 14 ods. 1 O. s. p. a preto návrhu na vylúčenie nevyhovel“.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohoto postavenia ústavného súdu vyplýva, že preskúmať môže rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

V súvislosti s otázkou nestrannosti a nezaujatosti súdu a sudcu, ústavný súd konštatuje, že právo na prerokovanie a rozhodovanie veci nestranným súdom je garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre jeho zaujatosť. Avšak ústavný súd súčasne upozorňuje, že obsahom tohto práva nie je aj povinnosť súdu zakaždým vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Inými slovami, oprávnená osoba namietajúca zaujatosť sudcu, nemá právny nárok na jeho vylúčenie a povinnosťou súdu rozhodujúceho o námietke zaujatosti je iba každý takýto návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť prejednať a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, III. ÚS 47/05).

Nestrannosť sudcu je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to z hľadiska subjektívneho a objektívneho. V rámci subjektívneho hľadiska, sa skúma stav mysle sudcu, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad o jeho pomere k prejednávanej veci, účastníkom konania a ich právnym zástupcom. V rámci objektívneho hľadiska sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, ktoré by objektívne vylučovali pochybnosť o jeho nestrannosti.

Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Piersach v. Belgicko z 1. októbra 1982; rozsudok ESLP Pullar v. Spojené kráľovstvo z 10. júna 1996]. Nie je však možné uspokojiť sa iba so subjektívnym hodnotením sudcu o jeho nestrannosti, teda nezáleží iba na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce je aj objektívne hľadisko, t. j. existencia objektívnych skutočností, ktoré spochybňujú nestrannosť sudcu v očiach strán a verejnosti.

Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že z hľadiska skúmania subjektívneho aspektu zaujatosti zákonnej sudkyne krajského súdu, vychádzal najvyšší súd z vyjadrenia tejto zákonnej sudkyne, ktorá sa necítila byť zaujatá vo veci sťažovateľky

vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03. Podľa názoru ústavného súdu, pri skúmaní objektívneho hľadiska zaujatosti zákonnej sudkyne krajského súdu bolo rozhodujúcim predpokladom na rozhodnutie o jej nevyklúčení z prerokovania a rozhodovania vecí vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03, aby sa najvyšší súd zaoberal námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala zaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu a posúdil ich ako neopodstatnené.

Z uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa bol zaoberal vecou z vyššie uvedených hľadísk, hoci pri právnom názore, ktorý zaujal, bol takýto postup nevyhnutný. Ústavný súd zistil nedostatočnosť odôvodnenia tohto uznesenia spočívajúcu v tom, že najvyšší súd sa iba všeobecne vysporiadal s dôvodmi svojho rozhodnutia, pričom nedal odpovede na základné skutkové otázky namietané sťažovateľkou, ktoré podľa jej názoru objektívne spochybňovali nezaujatosť zákonnej sudkyne v očiach verejnosti. Tento nedostatok považuje ústavný súd za prejav arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti uznesenia najvyššieho súdu, čo znamená zároveň porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ všeobecný súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie všeobecného súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K naplneniu práva sťažovateľky na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, by preto v tomto v prípade došlo, ak by odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu (reagujúc na argumentáciu sťažovateľky v námietke zaujatosti) zodpovedalo náležitostiam § 157 ods. 2 OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP, t. j. obsahovalo by dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vynesené.

Odôvodnenie rozhodnutia o nevyklúčení zákonnej sudkyne krajského súdu (JUDr. H.) v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 je však

z hľadiska týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nepreskúmateľné. Je to tak najmä preto, lebo neobsahuje podrobnejšie úvahy, ktoré by odôvodňovali akceptovanie alebo vyvrátenie verzie sťažovateľky spochybňujúcej nezaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu.

Keďže najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004 prakticky neodpovedal na námietky sťažovateľky spochybňujúce nezaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu, ústavný súd považuje absenciu argumentácie v tomto smere za prejav arbitrárnosti a v konečnom dôsledku za porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 tohto nálezu.

III.

Ústavný súd z prílohy č. 11 k Rozvrhu práce krajského súdu na rok 2005 zistil, že všetky spisy JUDr. H. (sťažovateľka namietala jej zaujatosť) nevybavené k 31. decembru 2004 boli pridelené od 25. januára 2005 na ďalšie konanie a rozhodovanie sudkyňi krajského súdu JUDr. G., ktorá sa tak stala zákonnou sudkyňou aj vo veci sťažovateľky vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 13/03.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ústavný súd nepovažoval za účelné, aby vyhovel návrhu sťažovateľky na zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndob 86/2004 z 28. septembra 2004, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 tohto nálezu.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si uplatnila trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia v celkovej výške 14 558,50 Sk vrátane 19 % DPH.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2004 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) vo výške 9 340 Sk vrátane dvojnásobku režijného paušálu a náhradu za úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 (vyjadrenie z 13. júla 2006) vo výške 2 894 Sk vrátane režijného paušálu v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. a vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľke náhradu trov vo výške 14 558 Sk (vrátane 19 % DPH, pretože advokát predložil osvedčenie platiteľa DPH), tak ako to je uvedené v bode 3 tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2006